

Boyd Rice

Pokračování cyklu o kořenech evropské hudební avantgardy dneška

Autor: Karel Veliký

Atmosféra koncertů Rolling Stones, kteří v polovině 60. platili za „zlé hochy“, připomněla záhy některým kritikům fašistické mítinky: pohled na davy reagující lesem zdvižených paží na každé gesto k tomu ostatně sváděl již v případě Elvise, Beatles či Cliffa Richarda.

Nebyl to však Mick Jagger, kdo první oblékl nacistickou uniformu, nýbrž blondatý kytarista Brian Jones, propadající postupně slávě, drogám, pití i vlastním komplexům. Jako známý dandy se při jednom fotosession nechal zvěčnit a la „hippie esesman“ – po močení na veřejnosti a předmanželském sexu poslední, zřejmě nevyhnutelný krok k potvzení stoneovské reputace tvrdých buřičů. Pravda, nezůstalo je při oblečení: přání obnovit plynové komory pro lidi typu Boba Dylana však nikdo nebral vážně.

Na přelomu let 60. a 70. se naci-rekvizity staly již poměrně běžnou součástí výstroje některých hard-rockových skupin; inspirovali je Hells Angels, s nimiž se evropská mládež seznamovala na filmovém plátně („Divocí andělé“ s Peterem Fondou či „Divocí Krvaví ďáblové“). Užívali je rovněž „recesisté“ typu Keitha Moona (ex-The Who) nebo Alexe Harveye. Harvey také natočil coververzi skvělé písně „Tomorrow Belongs To Me“ z filmu Kabaret (1975): v Německu byla scéna se zpívajícími Hitlerjugend pro svou působivost raději vystřižena... Dvě ostrá S v názvu skupiny dvou newyorských mladíků, pocházejících z židovských emigrantských rodin, zdomácněla i u nás. Stanley Eisen a Eugene Klein byli první, kdo v rocku rozjel vedlejší podnikání: ještě před Star Wars operovala finanční divize KISS početnými sadami suvenýrů (od nášivek po figurky, od žvýkaček po komiks).

Stejně jako v případě Stones, nebyly výše uvedené projevy chápány jako výraz skutečných sympatií k nacismu či rasismu. To však neplatí o Davidu Bowiem. Bowie, znavený prý Amerikou a rockem, se usadil v Berlíně – svou roli sebral i obdiv k německé skupině Kraftwerk – aby tu komponoval experimentální, elektronickým zvukem ovlivněné skladby. Žil skromně, hodně fetoval, stýkal se s transvestity typu Romy Haaga a četl kvanta knih o Třetí říši. Ložnici zdobil velký plakát Jukia Mišimi. Maxima: v dubnu 1976 je po návštěvě Moskvy hodiny zadržován na sovětsko-polských hranicích pro množství nacistických „suvenýrů“ a literatury v zavazadlech (snad právě tento incident vynesl „fašistu Bowieho“ poprvé na stránky populárních československých časopisů Signál a Vlasta*); v květnu pak hajluje – u příležitosti „prvního návratu do vlasti po dvou letech“ – na nádraží královny Viktorie v Londýně. Zpěvák sice dodnes tvrdí, že fotografie, která se následně objevila v novinách, vznikla v podstatě náhodou, (ne)vhodně zvoleným úhlem záběru, nezaujatý pohled na scénu jako celek ovšem tuto verzi zpochybňuje: Bowie, odbarven na blond a v černé košili, „zdraví fanoušky“ z černého mercedesu kabriolet s bradou hrdě vztyčenou. Celé toto období, v bowieovské ikonografii zvané „štíhlý bílý vévoda“, dnes odbývá poukazem na své tehdejší kokainové delirium.

„Bowieovský fašismus“ byl ovšem vcelku konzistentní**. Moc a manipulace, strach a sociální kolaps, totalitarismus, to vše byla témata, kterých se léta držel: tento kulturní pesimista, trochu mizantrop, elitář a velký čtenář (mj. Wilde, Genet, Brecht, Kerouac, ale také Orwell, Nietzsche, Crowley nebo Robert Henlein) si ostatně jako Ziggy Stardust vyzkoušel vládu nad davy fanoušků. To bylo v době, kdy politická a ekonomická krize v Británii vrcholila a National Front byla na vzestupu (stejně jako nezaměstnanost mezi dělníky a horníky). Na tomto pozadí Bowie řekl: „The best thing to happen is for an extreme right government to come. I’d adore to be Prime Minister. And, yes, I believe very strongly in fascism... People have always responded with greater efficiency under a regimental leadership.“ A lehčím tónem: „Rock stars are fascists too. Adolf Hitler was one of the first stars. I think he was quite as good as Jagger. And, boy, when he hit that stage, he worked an audience. Ziggy could have been Hitler in England... I think I might have been a bloody good Hitler. I’d be an excellent dictator. Very eccentric and quite mad.“ Pamflet právě tehdy založené organizace Rock Against Racism ukazuje ve fotomontáži Bowieho tvář hned vedle jednoho z vůdců krajně pravicových aktivistů. To už začal Bowie vysvětlovat: „People aren’t very bright, you know. They say they want freedom, but when they get the chance, they pass up Nietzsche and choose Hitler, because he would march into a room to speak and music and lights would come on at strategic moments“. Upozornil však také na některé paralely mezi tehdejší Británií a Výmarskou republikou. Byl jí fascinován a snímek *Schöner Gigolo, armer Gigolo*, v němž ztělesnil hlavní postavu pruského důstojníka Paula von Przygodského, je asi nejpůsobivějším filmovým zobrazením „dekadence oné doby“ (a Marlene Dietrich ve své poslední roli!).

V USA zatím jeden z Bowieho napodobovatelů přijal jméno Roderick Falconer a prohlásil se za první echt fašistickou rock-star. Jeho alba *A New Nation* (vydaného kupodivu normálně u

United Artists) se však slovy zlého jazyka „prodalo méně kusů, než měl Roderick mozkových buněk“, a tak o něm už nebylo slyšet. Ze sympatií k fašismu se kupodivu vyznal i Leonard Cohen (je to však prý „fašismus dobrácký“ – mystický a estetický, i když ne úplně apolitický). Věřil ve vlastní verzi historie frankistického režimu a v nutnost opět posílit ve společnosti vojenské ctnosti a kulturu.

Punk si přisvojil svastiku zcela samozřejmě: byl to symbol schopný šokovat každého, včetně stárnoucích, svobodomyšlných, „všemu otevřených“ hippies. Už Iggy Pop vyvedl svou skupinu na pódium v nacistických uniformách a začal vykřikovat, že je „poslední kus hnoje“. Sex Pistols oblékala dvojice McLaren&Westwoodová a ti svastikami nikdy nešetřili – fanoušci (Bromley Contingent) je záhy napodobili***. Z nich vzešla generace post-punkových a novovlnných skupin zahrála své první Oi (Sham 69, Exploited, Cockney Reject), oživila skinheadské ska (Selecter, Specials, Madness)^o a dále provokovala názvy jako Joy Division (podle koncentračnických nevěstinců), New Order, Spandau Ballet či alespoň vizáží („naci-android“ Gary Numan: „Začíná se blížit mladému Essenbeckovi, zdegenerovanému pozéru z

Viscontiho Soumraku bohů.“, psal New Musical Express) a oblečením (např. černé kombinézy D.A.F.). Koncem 80. let pak tzv. totalitářskou symboliku v různé míře přijali mj. Laibach (čtyři za topůrka svázané sekyry; Neue Slowenische Kunst), Front 242 (jimž tisk předhazoval teorii tzv. mikro-fašismu (!), zaměřeného na jednotlivce: „...disciplining your own body and will along military lines, maximising efficiency, erasing doubt, mechanising your responses in order to achieve infallibility...total command of your resources“), Nitzer Ebb (s heslem „Radost ze síly – síla z radosti“) nebo KMFDM, snící o novém, pozitivním a pacifistickém, „veselém fašismu“ (skladba „Friede“ z alba „Naive“).

Ještě před nástupem dnešního neo-classical-martial-folku^{oo} si s ní v druhé polovině minulé dekády začali vkusně pohrávat Die Krupps nebo Rammstein. A nezdá se, že by účinek vyprchával. Naopak, perzekuce napříč společnostmi sílí. A to je přece dobrá zpráva (=evangelium) neboť jak kdesi trefně poznamenal Alain de Benoist: „Zanikající moderna nemá zjevně jiné východisko, než ukazovat falešná nebezpečí, aby nebyla vidět skutečná.“

Dodatky:

* A problémy Evě Pilarové, která krátce předtím převzala do repertoáru Bowieho píseň Rock and Roll Suicide.

** Nezapomínejme však na Bowieho pověstné chameleonství: už na albu *Lodger* (79) se obklopil černými muzikanty (polovina skladeb předznamenává módu world music) a tvrdil, že v jeho žilách tepe židovská krev. Na turné se zjevil v kostýmu bolševického komisaře.

*** Politický přístup rockerů pěkně ilustruje výrok jednoho z členů newyorské glam-rockové skupiny *New York Dolls*, kterou McLaren „manažeroval“ před „pistolníky“: „Levičáci se poserou blahem, až uviděj mou placku s Maem.“ McLaren, syn židovského krejčího, upřímně přiznával: „Ano, manipuluji čtyři tupé kluky bez nadání... Proč? Přece kvůli penězům a osobní moci“. Zároveň prý chtěl vyjádřit i „atmosféru upadajícího Říma“. Jeho spolužák *Bernie Rhodes* hrál s *Clash* (dříve *London SS!*) na sociální notu a řídil je rovnou směrem k marxismu.

° Historie skinheadské hudby je známa dobře, takže jen telegraficky: První skini si 60. letech přisvojili hudbu afro-amerických přistěhovalců známou jako ska (singl *Skinheads Moonstomp* z roku 1969 je nejznámější). Teprve koncem 70. let se v rámci nové vlny a punku objevila tvrdá a rychlá hudba, o níž se začalo říkat, že je hudbou skins: vedle výše zmíněných např. *Skrewdriver*, *Angelic Upstarts*, *Bad Manners*, *UK Subs*, *4-Skins*. Většina z nich se ovšem od svých fanoušků mezi politickými aktivisty posléze distancovala. U nás: *Hubert Macháně, Do řady!*

°° U jeho zrodu stáli v 80. letech Angličané: *Death in June* (začínali jako agit-prop kapela *Crisis!*), *Sol Invictus*, *Boyd Rice* nebo industriální *NON*. Odlišný vývoj v Itálii viz <https://web.archive.org/web/20051023172659/http://www.narmyslenka.cz:80/kult/kult028.html>.